

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 26. júna 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 79/7/EHS – Rovnosť zaobchádzania s mužmi a so ženami v oblasti sociálneho zabezpečenia – Vnútroštátny dôchodkový systém – Podmienky uznania zmeny pohlavia – Vnútroštátna právna úprava, ktorá toto uznanie podmieňuje zrušením manželstva uzavretého pred touto zmenou pohlavia – Odmietnutie poskytnúť štátny starobný dôchodok osobe, ktorá zmenila pohlavie, po dosiahnutí veku odchodu do dôchodku osôb nadobudnutého pohlavia – Priama diskriminácia na základe pohlavia“

Vo veci C-451/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z 10. augusta 2016 a doručený Súdnemu dvoru 12. augusta 2016, ktorý súvisí s konaním:

MB

proti

Secretary of State for Work and Pensions

Súdny dvor (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr M. Ilešič, T. von Danwitz (spravodajca), A. Rosas a J. Malenovský, sudcovia E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Berger, C. Lycourgos a M. Vilaras,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 26. septembra 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- MB, v zastúpení: C. Stothers a J. Mulryne, solicitors, K. Bretherton a D. Pannick, QC,
- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. Crane a S. Brandon, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci B. Lask, barrister, a J. Coppel, QC,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Valero a J. Tomkin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 5. decembra 2017,

* Jazyk konania: angličtina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (Ú. v. ES L 6, 1979, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 215).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi MB a Secretary of State for Work and Pensions (minister práce a dôchodkov, Spojené kráľovstvo) vo veci zamietnutia priznať MB štátny starobný dôchodok po dosiahnutí zákonného veku odchodu do dôchodku osôb pohlavia, ktoré MB získala po zmene pohlavia.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 V súlade s článkom 3 ods. 1 písm. a) treťou zarážkou sa smernica 79/7 vzťahuje na zákonné systémy, ktoré poskytujú ochranu pred rizikami staroby.
- 4 Podľa článku 4 ods. 1 tejto smernice:

„Zásadou rovnakého zaobchádzania sa rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, najmä s odvolaním sa na manželský alebo rodinný stav, predovšetkým pokiaľ ide o:

– rozsah jednotlivých systémov a podmienky prístupu k nim,

...“

- 5 Článok 7 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice stanovuje:

„Táto smernica sa nedotýka práva členských štátov vylúčiť z jej pôsobnosti:

a) určovanie veku odchodu do dôchodku na účely poskytovania starobného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov a jeho možné dôsledky na iné dávky.“

- 6 Článok 2 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (Ú. v. EÚ L 204, 2006, s. 23) stanovuje, že:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

a) ‚priama diskriminácia‘: keď sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo z dôvodu pohlavia, než sa zaobchádza alebo by sa zaobchádzalo s inou osobou v porovnateľnej situácii.“

Právo Spojeného kráľovstva

- 7 Podľa § 44 Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (zákon o príspevkoch a dávkach sociálneho zabezpečenia z roku 1992) v spojení s § 122 tohto zákona a prílohou 4 ods. 1 Pensions Act 1995 (zákon o dôchodkoch z roku 1995) žena narodená pred 6. aprílom 1950 získava nárok na štátny starobný dôchodok „kategórie A“ vo veku 60 rokov a muž narodený pred 6. decembrom 1953 získava tento nárok vo veku 65 rokov.
- 8 Ustanovenie § 1 Gender Recognition Act 2004 (zákon z roku 2004 o uznávaní pohlavia, ďalej len „GRA“) stanovovalo v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, že každá osoba môže požiadať Gender Recognition Panel (komisia pre uznávanie pohlavia, ďalej len „GRP“) o úplné osvedčenie o uznaní pohlavia, v ktorom bude zaznamenaná zmena jej pohlavia, na základe toho, že žije ako osoba iného pohlavia. Pohlavie žiadateľa, ktoré je predmetom takéhoto osvedčenia o uznaní, predstavuje podľa znenia tohto ustanovenia získané pohlavie.
- 9 Ustanovenie § 2 ods. 1 tohto zákona stanovovalo, že GRP bola povinná vydať osvedčenie o uznaní, ak žiadateľ:
 - a) má alebo mal rodovú dysfóriu;
 - b) žil [ako osoba získaného pohlavia] najmenej dva roky pred dátumom podania žiadosti;
 - c) má v úmysle žiť [ako osoba získaného pohlavia] až do smrti a
 - d) splnil dôkazné požiadavky stanovené v § 3 [GRA].
- 10 Na získanie takého osvedčenia musí žiadateľ predložiť podľa § 3 tohto zákona s názvom „Dôkazy“ posudok dvoch lekárov alebo jedného lekára a jedného psychológa.
- 11 Ustanovenie § 4 GRA, nazvané „Prijaté žiadosti“, vo svojom odseku 2 stanovovalo, že žiadateľ, ktorý nie je ženatý, resp. žiadateľka, ktorá nie je vydatá, má nárok na úplné osvedčenie o uznaní pohlavia, zatiaľ čo podľa odseku 3 tohto paragrafu ženatý žiadateľ, resp. vydatá žiadateľka, má nárok len na dočasné osvedčenie o uznaní.
- 12 Podľa § 9 ods. 1 tohto zákona po vydaní úplného osvedčenia o uznaní pohlavia sa získané pohlavie žiadateľa uznáva na všetky účely. Podľa prílohy 5 bodu 7 GRA, ktorá upravovala dôsledky úplného osvedčenia o uznaní pohlavia pre nárok na štátny starobný dôchodok, sa po vydaní takého osvedčenia malo o akejkoľvek otázke nároku dotknutej osoby na štátny starobný dôchodok rozhodovať tak, ako keby pohlavím danej osoby vždy bolo získané pohlavie.
- 13 Dočasné osvedčenie oprávňovalo ženatého žiadateľa, resp. vydatú žiadateľku, na zrušenie manželstva súdom. Podľa § 5 ods. 1 GRA súd, ktorý vyhlásil manželstvo za neplatné, musel následne vydať úplné osvedčenie o uznaní pohlavia.
- 14 Ustanovenie § 11 písm. c) Matrimonial Causes Act 1973 (zákon z roku 1973 o manželských veciach) stanovoval, v znení uplatniteľnom v čase skutkových okolností vo veci samej, že platné manželstvo môže podľa zákona existovať len medzi mužom a ženou.
- 15 Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 [zákon o manželstve (pároch rovnakého pohlavia) z roku 2013], ktorý nadobudol účinnosť 10. decembra 2014, dovoľuje osobám rovnakého pohlavia uzatvoriť manželstvo. Ustanovenia jeho prílohy 5 zmenili § 4 GRA v tom zmysle, že GRP musí žiadateľovi vydať úplné osvedčenie o uznaní pohlavia, pokiaľ s tým súhlasí manžel/manželka žiadateľa. Zákon o manželstve medzi osobami rovnakého pohlavia z roku 2013 sa však v prejednávanej veci neuplatňuje.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 16 MB je osoba, ktorá sa narodila v roku 1948 ako muž a v roku 1974 uzatvorila manželstvo. V roku 1991 začala žiť ako žena a v roku 1995 podstúpila chirurgickú zmenu pohlavia.
- 17 MB nie je držiteľkou úplného osvedčenia o uznaní zmeny svojho pohlavia, ktorého vydanie je podľa vnútroštátnej právnej úpravy dotknutej vo veci samej podmienené zrušením jej manželstva. Ona a jej manželka totiž nechcú manželstvo zrušiť z náboženských dôvodov.
- 18 V roku 2008 MB dovŕšila vek 60 rokov – teda vek, v ktorom ženy narodené pred 6. aprílom 1950 podľa vnútroštátneho práva získavajú nárok na štátny starobný dôchodok „kategórie A“ – a podala žiadosť o tento starobný dôchodok od tohto veku na základe príspevkov, ktoré odvádzala do štátneho systému dôchodkového poistenia počas obdobia, keď bola zárobkovo činná.
- 19 Jej žiadosť bola rozhodnutím z 2. septembra 2008 zamietnutá z toho dôvodu, že bez úplného osvedčenia o uznaní zmeny jej pohlavia s ňou nemožno zaobchádzať ako so ženou na účely určenia jej zákonného veku odchodu do dôchodku.
- 20 Žalobu, ktorú MB podala tomuto rozhodnutiu, zamietol First-tier Tribunal (súd prvého stupňa, Spojené kráľovstvo), Upper Tribunal (vyšší súd) aj Court of Appeal (odvolací súd).
- 21 MB podala odvolanie na Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej podľa nej predstavuje diskrimináciu na základe pohlavia, ktorá je zakázaná podľa článku 4 ods. 1 smernice 79/7.
- 22 Podľa informácií uvedených v rozhodnutí vnútroštátneho súdu MB spĺňa fyzické, sociálne a psychologické kritériá stanovené vnútroštátnou právnou úpravou pre oblasť osobného stavu, dotknutou vo veci samej, na účely právneho uznania zmeny jej pohlavia. Vnútroštátny súd uvádza, že v čase skutkových okolností sporu vo veci samej vnútroštátna právna úprava však podmieňovala toto uznanie, ako aj vydanie osvedčenia uvedeného v bode 17 tohto rozsudku, zrušením manželstva uzatvoreného pred touto zmenou. Toto zrušenie sa podľa uvedeného súdu takisto vyžadovalo na účely nároku osoby, ktorá zmenila pohlavie, akou je MB, na uvedený starobný dôchodok po dosiahnutí zákonného veku odchodu do dôchodku osôb toho pohlavia, ktoré táto osoba získala.
- 23 Pred vnútroštátnym súdom minister práce a dôchodkov tvrdil, že podľa judikatúry Súdneho dvora vyplývajúcej z rozsudkov zo 7. januára 2004, K. B. (C-117/01, EU:C:2004:7, bod 35) a z 27. apríla 2006, Richards (C-423/04, EU:C:2006:256, bod 21), členským štátom prináleží stanoviť podmienky na právne uznanie zmeny pohlavia osoby. Tvrdil, že tieto podmienky nemôžu byť obmedzené na sociálne, fyzické a psychologické kritériá, ale môžu zahŕňať aj kritériá týkajúce sa manželského stavu.
- 24 V tejto súvislosti minister práce a dôchodkov uviedol, že Európsky súd pre ľudské práva uznal, že členské štáty môžu podmieniť uznanie zmeny pohlavia osoby zrušením manželstva (ESLP, 16. júl 2014, Hämäläinen v. Fínsko, CE:ECHR:2014:0716JUD003735909). Tvrdil, že Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme 4. novembra 1950, síce zaväzuje zmluvné štáty, aby uznali pohlavie, ktoré získala osoba zmenou pohlavia, avšak tento dohovor nevyžaduje, aby povoľovali manželstvá medzi osobami rovnakého pohlavia. Cieľ spočívajúci v ochrane tradičnej koncepcie manželstva ako zväzku medzi mužom a ženou totiž môže odôvodniť podriadenie takého uznania zmeny pohlavia tejto podmienke.

25 Za týchto okolností Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni smernica 79/7 tomu, aby bola vo vnútroštátnom práve stanovená požiadavka, podľa ktorej osoba, ktorá zmenila pohlavie, okrem splnenia fyzických, spoločenských a psychologických kritérií na uznanie zmeny pohlavia, nesmie byť ženatá/vydatá, aby mala nárok na štátny starobný dôchodok?“

O prejudiciálnej otázke

- 26 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 79/7, najmä jej článok 4 ods. 1 prvá zarážka, v spojení s článkami 3 ods. 1 písm. a) treťou zarážkou a článkom 7 ods. 1 písm. a), vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vyžaduje, aby osoba, ktorá zmenila pohlavie, spĺňala nielen kritériá fyzické, sociálne a psychologické, ale aj podmienku, že nie je v manželskom zväzku s osobou toho istého pohlavia, ktoré získala v dôsledku tejto zmeny, na to, aby mohla mať nárok na starobný dôchodok vyplácaný štátom od zákonného veku odchodu do dôchodku osôb tohto získaného pohlavia.
- 27 Na úvod treba uviesť, že spor vo veci samej a otázka položená Súdnemu dvoru sa týkajú len podmienok, za akých sa poskytuje štátny starobný dôchodok dotknutý vo veci samej. Súdny dvor sa tak nemá zaoberať otázkou, či právne uznanie zmeny pohlavia môže byť podmienené zrušením manželstva uzavretého pred touto zmenou pohlavia vo všeobecnosti.
- 28 Vláda Spojeného kráľovstva tvrdí, že právne uznanie zmeny pohlavia a manželstvo sú záležitosti, ktoré patria do právomoci členských štátov v oblasti osobného stavu. Pri výkone tejto právomoci členské štáty, ktoré nepovoľujú manželstvá medzi osobami rovnakého pohlavia, môžu teda podmieniť poskytnutie štátneho starobného dôchodku zrušením predchádzajúceho manželstva medzi takýmito osobami.
- 29 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že právo Únie síce nezasahuje do právomoci členských štátov v oblasti osobného stavu osôb a právneho uznávania zmeny pohlavia osoby, členské štáty však musia pri výkone tejto právomoci dodržiavať právo Únie, najmä ustanovenia týkajúce sa zásady zákazu diskriminácie (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 27. apríla 2006, Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, body 21 až 24; z 1. apríla 2008, Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, bod 59, ako aj z 5. júna 2018, Coman a i., C-673/16, EU:C:2018:385, body 37 a 38 a citovanú judikatúru).
- 30 Okrem iného z judikatúry Súdneho dvora tak vyplýva, že vnútroštátna právna úprava, podriaďujúca nárok na poskytnutie dôchodku podmienkou týkajúcou sa osobného stavu, nie je vyňatá z dodržiavania zásady zákazu diskriminácie na základe pohlavia zakotvenej v článku 157 ZFEÚ v oblasti odmeňovania pracovníkov (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 141 ES, rozsudok zo 7. januára 2004, K. B., C-117/01, EU:C:2004:7, body 34 až 36).
- 31 Z toho vyplýva, že článok 4 ods. 1 smernice 79/7, ktorý zavádza zásadu zákazu diskriminácie na základe pohlavia v oblasti sociálneho zabezpečenia, musia členské štáty rešpektovať pri výkone svojej právomoci v oblasti osobného stavu.
- 32 Konkrétne, tento článok 4 ods. 1 prvá zarážka v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) treťou zarážkou tejto smernice zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia, pokiaľ ide okrem iného o podmienky prístupu k zákonným systémom, ktoré zabezpečujú ochranu v starobe.
- 33 Medzi účastníkmi konania je nesporné, že dotknutý štátny dôchodkový režim je súčasťou týchto systémov.

- 34 Ako vyplýva z článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2006/54, priamou diskrimináciou na základe pohlavia je situácia, v ktorej sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo z dôvodu jej pohlavia, než sa zaobchádza, zaobchádzalo sa alebo by sa zaobchádzalo s inou osobou v porovnateľnej situácii. Tento pojem treba rovnako chápať v kontexte smernice 79/7.
- 35 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora táto smernica sa má vzhľadom na jej účel a povahu práv, ktoré má chrániť, uplatňovať aj na diskrimináciu, ktorá má pôvod v zmene pohlavia dotknutej osoby (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. apríla 2006, Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, body 23 a 24 a citovanú judikatúru). V tejto súvislosti, je síce – ako sa pripomenulo v bode 29 tohto rozsudku – vecou členských štátov stanoviť podmienky pre právne uznanie zmeny pohlavia osoby, treba však konštatovať, že na účely uplatnenia smernice 79/7 osoby, ktoré žili počas dlhšieho obdobia ako osoby iného pohlavia, než mali pri narodení, a podrobili sa operácii zmeny pohlavia, sa musia považovať za také, ktoré zmenili pohlavie.
- 36 V prejednáwanej veci vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej podmieňuje prístup osoby, ktorá zmenila pohlavie, k štátnemu starobnému dôchodku po dosiahnutí zákonného veku odchodu do dôchodku osôb, ktorých pohlavie získala, a to zrušením manželstva prípadne uzavretého pred touto zmenou. Naopak, podľa údajov v spise, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, sa táto podmienka zrušenia manželstva neuplatňuje na osobu, ktorá si ponechala pohlavie, aké mala pri narodení, a uzavrela manželstvo, pričom má nárok na tento dôchodok po dosiahnutí zákonného veku odchodu do dôchodku osôb tohto pohlavia, nezávisle od svojho manželského stavu.
- 37 Zdá sa teda, že táto vnútroštátna právna úprava priznáva menej výhodné zaobchádzanie osobe, ktorá zmenila pohlavie po tom, čo uzavrela manželstvo, ako osobe, ktorá si ponechala pohlavie, aké mala pri narodení, a žije v manželskom zväzku.
- 38 Toto menej výhodné zaobchádzanie sa zakladá na pohlaví a môže predstavovať priamu diskrimináciu v zmysle článku 4 ods. 1 smernice 79/7.
- 39 Treba tiež overiť, či situácia osoby, ktorá zmenila pohlavie po tom, čo uzavrela manželstvo, a situácia osoby, ktorá si ponechala svoje pohlavie a žije v manželskom zväzku, sú porovnateľné.
- 40 Vláda Spojeného kráľovstva zastáva názor, že tieto situácie nie sú porovnateľné z toho dôvodu, že medzi dotknutými osobami existuje rozdiel, pokiaľ ide o ich manželský stav. Osoba, ktorá zmenila pohlavie po tom, čo uzavrela manželstvo, sa totiž nachádza v manželstve s osobou rovnakého pohlavia, ako je pohlavie, ktoré získala, čo však nie je prípad osoby, ktorá si zachovala pohlavie, aké mala pri narodení, a uzavrela manželstvo s osobou opačného pohlavia. Vzhľadom na cieľ podmienky zrušenia manželstva dotknutého vo veci samej, ktorá má zabrániť existencii manželstiev medzi osobami rovnakého pohlavia, takýto rozdiel podľa tejto vlády znamená, že situácie uvedených osôb nie sú porovnateľné.
- 41 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že požiadavka týkajúca sa porovnateľnej povahy situácií si nevyžaduje, aby boli identické, ale iba to, aby boli tieto situácie podobné (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. mája 2011, Römer, C-147/08, EU:C:2011:286, bod 42, a z 19. júla 2017, Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, bod 25, a citovanú judikatúru).
- 42 Porovnateľnosť situácií sa musí posudzovať nie globálne a abstraktne, ale špecificky a konkrétne so zreteľom na všetky skutočnosti, ktoré ich charakterizujú, ako aj vzhľadom na predmet a cieľ vnútroštátnej právnej úpravy, ktorý zavádza predmetný rozdiel, a prípadne aj na zásady a ciele oblasti, do ktorej táto právna úprava patrí (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i., C-127/07, EU:C:2008:728, body 25 a 26; zo 16. júla 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, body 89 a 90, a z 9. marca 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, body 56 a 57, a citovanú judikatúru).

- 43 V prejednávanej veci z informácií uvedených v rozhodnutí vnútroštátneho súdu vyplýva, že cieľom vnútroštátnej právnej úpravy dotknutej vo veci samej je poskytovanie štátneho starobného dôchodku „kategórie A“, na ktorý majú nárok osoby, ktoré dosiahli zákonný vek odchodu do dôchodku. Účastníci konania vo veci samej na pojednávaní pred Súdny dvorom spresnili, že vnútroštátne právo priznáva takýto starobný dôchodok každej osobe, ktorá dosiahla tento vek a ktorá dostatočným spôsobom prispievala do verejného dôchodkového systému Spojeného kráľovstva. Zdá sa teda, že zákonný systém štátneho starobného dôchodku dotknutý vo veci samej zabezpečuje ochranu v starobe tým, že dotknutej osobe priznáva individuálne právo na dôchodok nadobudnuté na základe príspevkov, ktoré odvádzala počas svojej pracovnej kariéry, a to bez ohľadu na jej manželský stav.
- 44 Vzhľadom na predmet a podmienky poskytovania tohto starobného dôchodku, ako boli uvedené v predchádzajúcom bode, situácia osoby, ktorá zmenila pohlavie po tom, čo uzavrela manželstvo, a situácia osoby, ktorá si zachovala pohlavie, aké mala pri narodení, a žije v manželskom zväzku, sú preto porovnateľné.
- 45 Ako uviedol generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, argumentácia vlády Spojeného kráľovstva zdôrazňujúca rozdiel v osobnom stave týchto osôb sa snaží zmeniť ho na rozhodujúci prvok pri určovaní porovnateľnosti dotknutých situácií, hoci osobný stav sám osebe – ako sa zdôraznilo v bode 43 tohto rozsudku – nie je relevantný pre nárok na štátny starobný dôchodok dotknutý vo veci samej.
- 46 Navyše cieľ podmienky zrušenia manželstva, na ktorý sa odvoláva táto vláda, t. j. zabrániť manželstvu osôb rovnakého pohlavia, systém tohto starobného dôchodku nepozná. V dôsledku toho tento cieľ nemá vplyv na porovnateľnosť situácie osoby, ktorá zmenila pohlavie po tom, čo uzavrela manželstvo, a osoby, ktorá si zachovala pohlavie, aké mala pri narodení, a žije v manželskom zväzku, vzhľadom na predmet a podmienky poskytovania tohto starobného dôchodku, ako boli uvedené v bode 43 tohto rozsudku.
- 47 Tento výklad nie je spochybnený judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú ešte odkazuje vláda Spojeného kráľovstva v súvislosti so spochybňovaním porovnateľnosti situácie týchto osôb. Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 44 svojich návrhov, v rozsudku zo 16. júla 2014, *Hämäläinen v. Fínsko* (CE:ECHR:2014:0716JUD003735909, § 111 a § 112) Európsky súd pre ľudské práva posudzoval porovnateľnosť situácie osoby, ktorá podstúpila zmenu pohlavia po uzavretí manželstva, a situáciu osoby žijúcej v manželskom zväzku, ktorá svoje pohlavie nezmenila, z hľadiska predmetu dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá sa týkala právneho uznania zmeny pohlavia v oblasti osobného stavu. Naopak, ako sa už zdôraznilo v bode 27 tohto rozsudku, v rámci prejednávanej veci je sporná porovnateľnosť situácie dotknutých osôb vzhľadom na právnu úpravu, ktorej predmet sa konkrétne týka prístupu k štátnemu starobnému dôchodku.
- 48 Preto treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej stanovuje menej priaznivé zaobchádzanie, založené priamo na pohlaví, s osobou, ktorá zmenila pohlavie po uzavretí manželstva, ale nie s osobou, ktorá si zachovala svoje pohlavie, aké mala pri narodení, a žije v manželskom zväzku, hoci sa tieto osoby nachádzajú v porovnateľnej situácii.
- 49 Vláda Spojeného kráľovstva však tvrdí, že cieľ spočívajúci v zabránení existencie manželstva medzi osobami rovnakého pohlavia môže odôvodniť uplatnenie podmienky zrušenia skôr uzavretého manželstva takou osobou len na osoby, ktoré zmenili pohlavie, pokiaľ vnútroštátne právo v čase skutkových okolností sporu vo veci samej neumožňovalo manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia.
- 50 Podľa judikatúry Súdneho dvora je však výnimka zo zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe pohlavia uvedeného v článku 4 ods. 1 smernice 79/7 možná iba v prípadoch, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanoveniach tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júla 2005, *Vergani*,

C-207/04, EU:C:2005:495, body 34 a 35, a z 3. septembra 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, body 34 a 35). Cieľ, na ktorý sa odvoláva vláda Spojeného kráľovstva, však nespadá pod žiadnu z výnimiek prípustných podľa tejto smernice.

- 51 Pokiaľ ide osobitne o výnimku stanovenú v článku 7 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice, Súdny dvor už rozhodol, že členským štátom neumožňuje rozdielne zaobchádzanie s osobou, ktorá zmenila pohlavie po uzavretí manželstva, a osobou, ktorá si zachovala pohlavie, aké mala pri narodení, a žije v manželskom zväzku, pokiaľ ide o vek podmieňujúci prístup k štátnemu starobnému dôchodku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. apríla 2006, Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, body 37 a 38).
- 52 Vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej tak predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia, a je preto smernicou 79/7 zakázaná.
- 53 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať, že smernica 79/7, konkrétne jej článok 4 ods. 1 prvá zarážka v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) tretou zarážkou a článkom 7 ods. 1 písm. a), sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vyžaduje, aby osoba, ktoré zmenila pohlavie, spĺňala nielen fyzické, sociálne a psychologické kritériá, ale aj podmienku, že nie je v manželskom zväzku s osobou pohlavia, ktoré získala v dôsledku tejto zmeny, aby mohla mať nárok na štátny starobný dôchodok od zákonného veku odchodu do dôchodku osôb tohto získaného pohlavia.

O trovách

- 54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Smernica Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, konkrétne jej článok 4 ods. 1 prvá zarážka v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) tretou zarážkou a článkom 7 ods. 1 písm. a), sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vyžaduje, aby osoba, ktoré zmenila pohlavie, spĺňala nielen fyzické, sociálne a psychologické kritériá, ale aj podmienku, že nie je v manželskom zväzku s osobou pohlavia, ktoré získala v dôsledku tejto zmeny, aby mohla mať nárok na štátny starobný dôchodok od zákonného veku odchodu do dôchodku osôb tohto získaného pohlavia.

Podpisy